

PŘÍPAD JANTAROVÉ

LUDVÍK SOUČEK **KOMNATY**

Ludvík Souček
Případ Jantarové komnaty

Copyright © Ludvík Souček – dědicové c/o DILIA
Cover design © Nikola Klímová

ISBN 978-80-7486-183-3 (ePub)

ISBN 978-80-7486-184-0 (mobi)

ISBN 978-80-7486-185-7 (PDF)

OBSAH

Úvodem.....	6
I. díl HLEDÁNÍ ZTRACENÉHO ČASU.....	9
Starý pán přichází.....	10
Belzebub opět na scéně.....	16
Obsidiánová destička.....	22
Příliš mnoho otazníků.....	27
Malý muž s přeraženým nosem.....	34
Noc po náletu.....	41
Start v Tiergartenu.....	46
Kruh na mapě.....	58
Jezero černé vody.....	66
S panem profesorem Howardem na místě, kde sedával Mistr Viktor Dyk.....	73
Akce PVG.....	80
II. díl BOBŘÍ HRÁZ.....	98
Akta působnosti d'ábla.....	99
Znepokojivé obzory.....	109
Mamut na kulečnicku.....	117
Jan Mayen.....	130
Tutaksimatyangelagut znamená nerozumíme.....	137
Nůž v pavoučí síti.....	145
Kus železa jako pramice.....	155
Pokličky nad ostrovem Maur.....	168
My Eskymáci jsme pašáci.....	176
Konec velkého krále.....	187
Piblokta.....	193
III. díl OLOVĚNÉ MASKY.....	208
Indian Road.....	209
Docela malá muška.....	218
Nerozhodně.....	229
A vlastně ještě ne konec.....	255

*VENIENT ANNIS
SAECULA SERIS QUIBUS OCEANUS VINCULA RERUM LAXET
ET INGENS PATEAT TELLUS TETHYSQUE NOVOS DETEGEAT
ORBES NEQUE SIT TERRIS ULTIMA THULE*

Seneca: Medea

*Tehdy až svět zestárne
nastane chvíle
kdy oceán rozváže pouta
všech věcí
Velká země se potom otevře
a Thezis odhalí nové světadíly
Thule už nebude na okraji světa*

Úvodem celkem zbytečné filozofování, které můžete klidně přeskočit

Je zajímavé, ale zároveň ohromně těžko pochopitelné, co všechno dovedou lidé závidět. Mluvím z vlastní zkušenosti. Mnoho mých přátel se například přiznalo, že mi závidí jakási dobrodružství. Považuji za projev trochu zvráceného vkusu nazývat dobrodružstvím pořádnou otravu svítiplynem, kterou jsem si odnesl při psaní Případu čerta číslo čtyři, nebo většinou zbytečné cestování od Mongolská až do Anglie, třeba zrovna pro materiály ke knize Bratři černé planety.

Bohužel, ani takové důkazy nestačí. Závist spolubližních se týká i „zajímavých lidí“, s nimiž se – alespoň podle horečnatých představ mých přátel – od rána do večera stýkám. Zřejmě neznají našeho šéfredaktora. Na něm je zajímavá hlavně jeho tvrdošíjnost, s jakou odmítá jakoukoli mou omluvu pozdního příchodu do redakce, ačkoli by měl za těch pětapadesát let svého života ledacos vědět o pražských tramvajích. Franta Vobr, s nímž se pak dělím o kancelář a soustavně se hádám, na kom je řada uklidit rozházené časopisy, je sice rošťák a rejpal, ale za tak moc zajímavého bych ho přece jen nepovažoval.

Pravda, chodí za mnou, jako ostatně za každým novinářem, leckdo. Zrovna před malou chvílí jsem zdvořile vypoklonkoval muže se zápasnickou postavou; přinesl model a nákres něčeho, čemu říkal „perpetuum mobile“. Opravdu „nobile“ místo „mobile“! Pozůstávalo to z růžence špuntů na dvou kladkách a mírně upravené plechovky od konzervy, a že prý máme zajistit výrobu prototypu v pořádné továrně. Až se tak stane, budou špunty opravdu pořád a pořád na jedné straně stoupat, na druhé klesat, a tohle perpetuum „nobile“ prý vyřeší všechny tíživé problémy našeho průmyslu. A jestli to nezařídíme na vlastní útraty, polepí nám to, že budeme valit oči... ! S touto temnou výhrůžkou konečně zmizel. Naštěstí. Vzhledem k jeho tělesné zdatnosti jsem ani nepomyslel na možnost shodit ho ze schodů.

V redakci i doma se mně díky nešťastnému nápadu uveřejnit pár

zápisů o dobrodružství Bratrstva černé planety i tak kupí hromada dopisů, většinou se dvěma shodnými znaky: pisatelé jednak slibují seznámit mě (za příslušnou úhradu) s vlastními zážitky, jako stvořenými pro „mistrovské pero spisovatelovo“ (to je moc oblíbený obrat), jednak se dožadují okamžité odpovědi a případně sdělení důvodů, proč se ihned nevrhnu do svého Rolls-Royce – bláhoví pošetilci! – a nefrčím za nimi na druhý konec našeho protáhlého státu.

Jedním z mála opravdu zajímavých lidí, s nimiž jsem se v posledních letech seznámil, je Martin Anděl. Čtenáři Případu ztraceného suhoplavce ho dobře znají. Jeho tělesná existence je omezena stěnami dvou pokojů ve vilce paní Kalousové u náměstí jistého okresního města. Žije na své pojízdné židli, mezi desítkami akvárií s rybičkami a v blízkosti záviděníhodné knihovny. Nejdál se za poslední léta vydal na terasu vilky. Je tam moc hezky, zvláště když paní Kalousové rozkvetou meruňky nebo – a to je ještě pěknější – rané třešně. Zahrada hned dostane japonskou atmosféru a Martinův oblíbený čaj, Bílé volavčí peří, ji dokresluje.

Život Martina Anděla však rozhodně nekončí u čtyř stěn a skleněných domácích „světů ticha“ jeho rybiček. Zajímá se o všechno možné, koresponduje kde s kým po celém světě, ví toho až neslušně moc o celé řadě nejrůznějších oborů, a tyto tři vlastnosti, zájem, styky a vědomosti, spojuje v nadmíru poutavého koníčka: řešení podivných nebo dávno odložených záhad. Nepracuje ani s lupou, ani s drobnohledem (alespoň ne příliš často); jeho kriminalistickou laboratoří jsou zažloutlé stránky starých časopisů, knih a protokolů, ale hlavně výjimečná představitivost, kterou sám zuřivě popírá. Domnívá se totiž bláhově, že pracuje jen s čistým úsudkem. Nikdy jsem mu tuto víru nebral a nevyvracel, ačkoliv vím své.

Díky náhodnému seznámení ve vilce paní Kalousové, kam prochám před „zajímavými“ lidmi, když chci občas něco opravdu udělat, jsem Martinovi asistoval při řešení několika případů jako jeden z jeho pomocníků, na které je vinou své nehybnosti odkázán.

Tím jsem, doufám, řekl dost o sobě, o Martinu Andělovi i o naší dřívější spolupráci. Byla sice, aspoň pro mne, velmi zajímavá, ale až

na zmíněnou otravu svítiplynem, zaviněnou vlastní neopatrností, pramálo dobrodružná. Když jsem uzavíral Případ čerta číslo čtyři, netušil jsem, že se i mezi elegantními rybičkami a v nejbližším sousedství stříbrného drdůlku paní Kalousové může zrodit skutečné dobrodružství se všemi patřičnými náležitostmi. Trochu se to ostýchám napsat, protože jsem k němu přišel jak slepý k houslím. A kdybych byl věděl předem, že... Ale raději toho nechme.

V poslední korektuře Případu čerta číslo čtyři jsem přes prudký odpor tiskárny prosadil pár řádek o Případu Jantarové komnaty. Tenkrát už bylo vlastně všechno minulostí, jenže trvalo ještě několik měsíců, než jsem mohl řadu materiálů zveřejnit. Samozřejmě, za tu dobu mě předešlo mnoho novin a časopisů. Utěšuji se však tím, že teprve knížkou, kterou právě otevíráte, je celý ten zádrhel vzájemně se proplétajících událostí, souvislostí a lidských osudů zachycen v plné šíři a popsán svědkem, který téměř všechno poznal z pivní ruky a zažil na vlastní kůži. Proto tato kniha vůbec vznikla.

I. díl

HLEDÁNÍ ZTRACENÉHO ČASU

Síla, kterou působí jedna hmota na druhou, je téže velikosti, avšak opačného smyslu než síla, kterou působí druhá hmota na hmotu první. Budou-li síly působit na jednu hmotu, budou se vzájemně rušit.

Isaac Newton

Snesl jsem tu dohromady tyto Neronovy činy, které dílem nezbuzují nutnost výtky, dílem si zasluhují i nemalou pochvalu, abych je odloučil od jeho hanebností a zločinů. O těch promluví nyní.

Gaius Suetonius Tranquillus: Životopisy dvanácti císařů

Starý pán přichází

„Vidíte, vážený a skoro už dávný příteli, myslím na vás a na vaše zdraví ve dne v noci,“ řekl s úsměvem Martin Anděl, když před ním po pracných, ale velmi půvabných úkonech s bronzovým samovarem konečně stál šálek Bílého volavčího peří. A přede mnou to, co posměšně a pohrdavě nazýval culifindou. „Poslechněte si něco pro poučení: Zpráva stran kafe z cikorie. To je, prosím, nadpis. A teď vlastní text:

Pan Tomáš Winter a pan Jan Blahout, oba měšťané v Praze, kteří dle nejvyššího povolení kafe z cikorie dělají, vůbec známo činí: Poněvadž nynější fabrikant též takové kafe v Kos–

monosích každotýdně v novinách ve známost uvádí, že on samotně spravedlivé kafe z cikorie má a svrchu podotknutí fabrikanti ne, proto se oni tuto prohlašují, že strany toho co nejpřísněji na slovo vzatí byli a po tu chvíli ještě ve všech případech slavné společnosti lékařské k vyšetření toho se podrobují i také hotovi jsou slavné obci mnohá vysvědčení od vznešených osob, kterýmž jich kafe z cikorie ke zdraví posloužilo, poukázati.

Slyšíte? vznešených osob! Zapište si to za uši! Dál je to ještě hezcí: Mezitím jakožto opravdoví vlastenci a spoluměšťané co nejuctivěji děkují všem těm, již se podobnými zprávami mámiti nedali, anobrž jim svým odkupováním napomáhati hledí, a žádají, by i napotom jich neopouštěli, poněvadž tato jejich jest jediná pomoc... A tak dále a tak dále. Takže, vážený, kdybyste se chtěl konečně od svého zhoubného nápoje odvrátit a posloužit si jakožto vlastenec ke zdraví cikorií, máte tu adresu. Cituji doslova: Toto spravedlivé kafe z cikorie jest k dostání na Starém Městě na rynku proti městské váze v boudě č. 6, pak v domě č. 935 v ulici U kotců a na Novém Městě v ulici Černé ú tak nazvaném Prelátském domě, kdež se toto kafe dělá.

Martin zvedl výstražně ukazováček.

„Ale pozor, redaktore! Poznamenáno jest červeným štemplem, a kdož vezme na certnýř, nepřijde mu nic draže než na 40 zlatých...

Nechcete podat štěstí ruku a opatřit si centnýř cikorky do foroty?“

„Co zas máte, Martine?“ zeptal jsem se poněkud nechápavě.
„Kde jste to štrachal?“

„Štrachal, štrachal...“ převaloval Anděl to slovo na jazyku se zřejmou nelibostí. „Probíral jsem úctyhodné Krameriusovy Císařsko-královské vlastenecké noviny, tisíc sedm set devadesát jedna, a v čísle z devatenáctého února jsem objevil, čili podle vás vyštrachal, tenhle roztomilý inzerát. Ostatně už za měsíc se poučil další kafirník Jan Blažej Selmbacher, kupec a handlíř. V témže listě nabízí levantské aneb turecké kafe, kteréž k zdraví a uskrovnění peněz slouží, zvláště pak těm, kdož suchopárné přirozenosti jsou... Neračte být náhodou suchopárné přirozenosti?“

„Tak dost!“ zaprotestoval jsem rázně. „Mám už i tak těžký život a nevím, proč byste mi ho musel ztrpčovat ještě vy, Martine. Přece jste mě nepozval proto, abych se dozvěděl o nějakých fabrikantech z doby před dvěma stovkami let?“

Martin žalostně vzdychl. Protáhl se, až křeslo kousek odjelo od psacího stolu plného papírů, novin a knih.

„Zas ta netrpělivost, redaktore! Nepochopil jste, že vám tu docela zdarma pořádám pro ukrácení chvíle jakousi estrádu, kratochvilný program s vedlejšími záměry získat vás pro studium dějin vašeho milého novinářství, zároveň s kousíčkem zdravotnické osvěty? A vy takhle! Styďte se!“

Znal jsem Martina Anděla dost dlouho a dost dobře, abych byl rázem doma. Vesele blýskl černýma očima. „Výborně! Tedl se ozval čtenář detektivek... Za bouřlivého podzimního večera, když se nad Baker Street honí cáry mlh a ojedinělí chodci se marně snaží zastavit drožky, zaklepe na dveře detektiva, krátícího si dlouhou chvíli se svým přítelem kronikářem, vysloužilý plukovník indických kopiniků, zrzavý vetešník nebo rozčilený inženýr s rukou ledabyle ovázanou...“

„A máme tu Sherlocka Holmese, jako když vystřihne. To všechno znám, Martine! Jenže už jste dost dlouho kličkoval se svými kávoými inzeráty, a já samozřejmě ve své dětinské prostotě nalétl a trpělivě naslouchal. Ted' mě už ale neobalamutíte. Koho čekáte? Paní Kalousovou? Nebo Honzíka Cabálka s další zásobou vodní havěti pro vaše mokré drahoušky?“ ukázal jsem hlavou k akváriu.

„Ne, ne, samá voda! Kromě toho nečekám návštěvu já, ale

čekáte ji vy. Co se tak nedůvěřivě mračíte? Mluvím vážně. Osoba, která za chvíli přijde, vlastně by tu už měla být,“ mrkl Anděl na stříbrné kapesní cibule, „projevila přání setkat se především s vámi. Jste prý dobrodružná povaha.“

Neměl jsem čas protestovat. Po schodech z přízemí zacupitaly dobře známé krůčky paní Kalousové. Za okamžik nám udýchaně sdělovala, že ten pán s fousy už čeká.

Nemyslím, že ty fousy byly na návštěvníkovi zrovna tím nejnápadnějším, i když prozrazovaly značnou péči a trochu samolibosti. Daleko příznačnější se mi zdála jeho obstarožnost. Černé proužkované šaty starého pána byly bez poskvrny právě tak jako bílé košile a široká vázanka. Vyvolávalo to vzpomínky na minulé století, v nejlepší případě na počátek našeho zmateného dvacátého věku. Ale především to naléhavě vnucovalo myšlenku, že se návštěvník v nejbližším okamžiku, nevím vlastně proč, rozpadne na prach.

Posadil se po krátkém zdvořilém otálení do lenošky, kterou jsem mu uvolnil, a několikrát si nervózně nasadil a zase sňal cvikr se silnými skly. Plavaly za nimi světle modré oči jako dvě neklidné ryby. Teprve po chvíli jsem si všiml, že mu na knoflíku u vesty visí zvláštní věcíčka, podobná tomu, čím se zachycují na vánoční stromečky kalíšky pro svíčky. Najednou jsem pochopil, to je přece svorka na klobouk! Neviděl jsem tenhle kdysi oblíbený doplněk pánského úboru aspoň třicet let. A možná ještě déle.

Martin Anděl se na mě podíval tak vítězoslavně, jako by návštěvníka pro moje potěšení osobně vyrobil.

„Když dovolíte, představím se,“ řekl konečně starý pán se svorkou a cvikrem. Jeho čeština byla naprosto správná, ale podivně tvrdá. „Soukromý učenec Hermann Salz. Doktor Hermann Salz, freiburská univerzita. To je ovšem dávno...“ Usmál se omluvně a kolem očních koutků se mu rozběhly pavučiny vrásek.

Soukromý učenec! Titul přinejmenším stejně starožitný jako cvikr a skřípec.

„Nevím, zda byl pan Anděl tak laskavý a informoval vás o účelu mé návštěvy?“

„Ne, pane doktore,“ zavrtěl hlavou Anděl. „Ostatně toho sám

zatím vím jen velmi málo, budu tedy vděčen, když...“

„Ano, ano, rozumím,“ starobylý host si pečlivě čistil cvikr. „Vynasnažím se být co nejstručnější, ačkoli... Nu, ostatně uvidíme,“ nadechl se a pokračoval. „Myslím, že bude vhodné, abych se nejprve co nejstručněji zmínil o sobě. Jinak by mohlo panu redaktorovi připadat divné moje povolání. Já totiž studuji a sbírám ztracená, neexistující umělecká díla,“ řekl s nádechem pýchy. „Je to opravdu podivné řemeslo, asi tak pro Chestertonův Klub podivných povolání. Avšak abyste rozuměli, pánové, byl jsem dlouhá léta pracovníkem obrazárny v jednom českém pohraničním městě. Nikdy jsem se příliš nezajímal o politické dění, a na pochody, prapory a pokřik svých německých rodáků, seskupených pod prastarým znamením svastiky, hákového kříže, jsem se díval spíše s údivem než s pohoršením. Pak ovšem došlo k trestuhodnému pálení knih a k násilnostem. Uvědomil jsem si že svastiky, zdobící rozvaliny tibetských chrámů právě tak jako skytské přezky, pravé to klenoty stepního umění, byly hrubě zneužity nepřítelem všeho umění, a tedy i nepřítelem mým. Vždyť jsem službě umění zasvětil celý život! Jakkoli mé znalosti veřejných věcí byly velmi skromné, přece jen jsem pochopil, že musím před těmito lidmi zachránit kulturní statky, které v nepochopitelném zmatení myslí nazývali zvrhlými a úpadkovými.“

Starý pán se odmlčel. Díval se do dlaní, jako by z nich chtěl něco vyčíst.

„Rozumím, pane doktore,“ využil přestávky Martin. „Máte na mysli především obrazy židovských malířů a vůbec všechno, co právě neodpovídalo těm představám o umění, jaké měl Adolf Hitler.“

„Byly to hodně podivné představy,“ usmál se trpce náš host. „Postupně jsem ohrožená díla odnášel na místa, která se mi zdála bezpečnými. Bohužel, ve většině případů jsem se zmýlil. Mýlil jsem se i ve výběru vlastních spolupracovníků. Brzy po obsazení našeho města hitlerovskými vojáky jsem byl obviněn ze sabotáže a zatčen.“

„A pak?“ zeptal jsem se.

„Šest let v zařízeních, která fašisté nazývali výchovnými. Konzentrationslager. Ale o tom nechci mluvit, pánové. Promiňte. Přežil jsem to víceméně shodou okolností a díky mimořádné pomoci stejně postižených přátel. Po osvobození, které přinesla teprve

porážka hákového kříže, jsem se směl, ač Němec, vrátit domů, do Československa. Na převzetí místa ředitele obrazárny, které mi bylo tehdy nabídnuto, nebylo však ani pomyšlení. Těch šest let... Vidíte, pánové, i těch pár slov mne velmi unavilo...“

Doktor Salz si kapesníkem otřel čelo a sípavě oddychoval.

„Promiňte, přáteli,“ naklonil se Martin přes stůl. „Jsem trestuhodně nepozorný hostitel. Šálek čaje? Nebo trochu kávy?“

„Ne, ne, děkuji. Ani jedno, ani druhé bohužel nesnáším. Dovolte, abych pokračoval. Stal jsem se prostě vysloužilcem, penzistou. Abych alespoň trochu pomohl obrazárně, kde jsem strávil tolik let, rozhodl jsem se v mezích svých možností pátrat po ztracených obrazech a sochách. Se vši skromností připouštím, že jsem měl jisté úspěchy. Podařilo se mi navrátit na původní místa několik nenahraditelných uměleckých děl, rozptýlených po celé Evropě. Vyžadovalo to podrobné a zdlouhavé studium listinných podkladů, například materiálů takzvaného Odkazu předků, společnosti, pověřené Hitlerem loupit umělecké poklady ve východní Evropě. Zachovaly se i písemnosti jakéhosi akčního štábu, zřízeného pro stejný účel maršálem Goringem. Chápete jistě, že jsem se při této práci seznámil s celou řadou skutečností, které pomohly mým kolegům v mnoha jiných galériích. Doufám, že to nebude vypadat vychloubavě, když poznamenám, že objevení krakovského oltáře Mistra Wita Stwosze ve vlhkém sklepení norimberského kostela je také trochu mým dílem. Krakovskému muzeu Czartoryjských jsem pomohl znovu shromáždit větší část z více, než osmi set ukradených uměleckých předmětů. Ale dost o tom!

Zkrátka: časem jsem rozšířil své pátrání nejen co do rozsahu, ale i co do času. Tedy daleko do minulosti. Pokouším se rekonstruovat a popsat slavná díla antiky, zničená barbary, nenahraditelné obrazy a sochy, padlé za oběť požárům nebo inkvizičním hranicím za Savonarolova řádění ve Florencii, skvosty ztracené ve válkách, při povodních a zemětřeseních, i díky lidské pošetilosti. Kniha, kterou právě dokončuji, má být shrnutím dvaceti let této prapodivné práce...“

„Ale to je přece úžasné!“ nevydržel jsem mlčet. „Ten nápad sám, pane doktore, a vaše vytrvalost!“

„Úžasně?“ potřásl starý pán hlavou. „Ani bych neřekl. Dějiny umění jsou přece jakousi přehlídkou vývoje lidského ducha, pane redaktore, nemůžeme se bez nich obejít. A dějiny umění se zase nemohou obejít bez vědomostí o chybějících člancích a uzlových bodech. Shrnul jsem vlastně jen to, co moji předchůdci a učitelé tu a tam ve svých dílech naznačili. A potom: bohužel jsem byl osobně svědkem událostí, které měly přímo i nepřímo na ničení nenahraditelných uměleckých památek větší podíl než nejrozháranější doby minulosti, lim se vlastně dostávám k účelu své návštěvy.“

„Promiňte, pane doktore, ale nerozumím,“ přiznal jsem se. „Já sám se v umění vyznám pramálo, povolání redaktora vnitřní a zemědělské rubriky mi k tomu poskytuje moc málo příležitostí. A Martin Anděl...“

„Ne, opravdu jsem vás nepřišel obtěžovat žádostí o odbornou poradu, pánové. Za ta léta jsem si osvojil jistý pracovní postup, který se docela dobře osvědčuje. Tentokrát jsem však narazil na záhadu, vymykající se zájmovému okruhu dějepisce umění. Chtěl jsem se původně obrátit na úřady, ale po zralé úvaze jsem toto řešení zamítl. Zcela právem by mě považovali za pošetilého starce, kterým možná opravdu jsem. Mám však jisté doklady, z nichž vyplývá, že jsem na stopě jednomu z největších pokladů, ztracených za druhé světové války. A co více, mám důvody se domnívat, že je pro mě, starého a nemocného člověka na samém sklonku života, nedosažitelný. Okolnosti jsou tak podivné a spletité!“

Doktor Salz opět několik okamžiků odpočíval se skloněnou hlavou a pohledem upřeným do dlaní.

„Jaký je to poklad?“ naklonil se k němu nedočkavě Martin.

„Jaký?“ zopakoval starý pán pomalu a slavnostně. „Jantarová komnata, pánové. Ano, právě ta!“

Přiznám se, že jsem nebyl o nic chytřejší. Ale z prudkosti, s jakou Anděl odstrčil křeslo od stolu, divže nerozbil akvárium, jsem poznal: začíná něco výjimečně zajímavého!

Belzebub opět na scéně

Doktor Salz byl podle všeho velmi unaven. Martin přerušil jeho vyprávění a vnutil mu šálek čaje tak slabého, že by neporazil ani mouchu po čerstvém infarktu. Potom začal sám rajtovat na oblíbeném Salzově koníčku.

Opět jednou jsem měl příležitost obdivovat Andělovu paměť. A jeho vědomosti. Soukromý učenec se skřipcem na vestě jenom nadšeně přikyvoval, když Martin kázal o deseti tisících zemětřesení, postihujících od počátku našeho letopočtu Itálii, Řecko a Malou Asii, o zničení olympských chrámů, lázní v Milétu, delfské svatyně a Didymy, kraje selingských chrámů.

Přiznám se, že jsem chvílemi skoro dřímával. Šero v pokoji, osvětlovaném po západu slunce jen odrazem zářivek z malého náměstí, na tom mělo svůj podíl. Z dálky jsem slyšel Martina a doktora Salze, jak si notují o výbuších Vesuvu a Etny, pohřbívajících navždy Pompeje, Herkulaneum a Katanii, o požárech, které pohltily část Říma i Alexandrie a v dóžecím paláci v Benátkách zničily Tizianovu Bitvu u Cadore. O císaři Theodosiovi II., který rozbil všechny pohanské chrámy a tisíce soch v nich, o synech Konstantina Velikého, rozlévajících bronzové podoby antických bohů na mince.

„Probud'te se, redaktore!“ vytrhl mě ze sladké dřímoty Martinův hlas. „Tohle už zase musíte slyšet!“

Zaslechl jsem konec věty, pronášený třaslavým hlasem starého pána. „... ani nemusím říkat. Jantarovou komnatu uloupili, jak známo, příslušníci Goringova Praporu zvláštního poslání. Prostě ji ukradli z Jekatěrinského paláce v Puškinu u Leningradu. Je to dílo jedinečné a světově proslulé, i když o jeho ryze umělecké ceně mám jisté pochybnosti. V každém případě však je složeno z jantarových desek o celkové ploše pětapadesáti čtverečních metrů, největších, jaké kdy byly nalezeny a shromážděny. Sbíráni jantarových valounů trvalo celá staletí, než mohla být komnata roku tisíc sedm set padesát pět konečně sestavena. Víte přece, že dnes je jantar těžen na Baltu průmyslově a kousky veliké jak vlašský ořech jsou neobyčejnou vzácností... Představte si tedy, jakou cenu musela mít celá komnata z

jantaru! Hlavním organizátorem loupeže byl generál wehrmachtu von Schwerin, velitel motorizované divize Windhund, čili Chrt. Tento bojový svazek s výhruzným názvem a s číslem sto šestnáct nedokázal ovšem úspěšně čelit vojskům Třetího ukrajinského frontu.“

„Máte fenomenální paměť,“ poznamenal „Martin.

„Vůbec ne,“ mávl rukou starý pán. „Kdybyste se zabýval Jantarovou komnatou jen zpola tak dlouho a zpola tak usilovně jako já, pamatoval byste si vzhledem k pružnějším schopnostem vašeho věku neskonale víc.“

Anděl zdvořilou úklonou poděkoval za lichotku a mimovolně si prohrábl trochu přešedivělé vlasy. Doktor Salz pokračoval:

„Bedny s Jantarovou komnatou prodělaly složitou a dlouhou cestu z Puškina do Lipska. Tam se jich na čas, dokud neutichla ostuda s rozprášeným Chrtem a kolem pana generála, starajícího se víc o naloupené předměty než o své vojáky, ujalo Muzeum jantaru. Správcem byl doktor Alfred Rode. Když se pak německé obranné linie na jaře pětáctýřicátého roku beznadějně hroutily, nařídil von Schwerin, aby převezli sbírky do sklepů jeho rodinného zámku Wildenhofu v Královci. Ocitly se tam i bedny s rozebranou Jantarovou komnatou, které nechal von Schwerin dopravit skoro přes celé Německo. Tentokráte to udělal sám, bez pomoci Goringova Praporu zvláštního posláním. Pátého dubna se tedy sedmadvacet beden s jantarovými deskami ocitlo na zámku Wildenhof. To víme určitě. Avšak již osmého dubna, kdy Rudá armáda dobyla město, byly bedny pryč! Zajímavé, že?

Po válce se generál von Schwerin objevil v Bonnu, a to ne právě v podřízené funkci. Stal se ředitelem Ústavu pro vojenský historický výzkum, ve skutečnosti jádra příštího západoněmeckého ministerstva obrany.

Doktor Rode jistě znal odpověď na otázku, kde přesně byly uloženy mezi pátým až osmým dubnem bedny s Jantarovou komnatou, a zdá se, že byl ochoten sdělit to sovětským úřadům. Člověk, zabývající se celý život uměním, nemohl přece souhlasit s nějakým darebáctvím! Ukrást, vydírat, zavraždit – nu řekněme! Ale způsobit zkázu nenahraditelného kulturního pokladu! Ne, to by jistě

Rode nedokázal. Setkal jsem se po válce s restaurátorem Karlem Seibrem, jemuž Hitler svěřil nepředstavitelnou, ano, pánové, nepředstavitelnou sbírku všeho, co evropské výtvarné umění za dlouhá staletí zrodilo. Michelangelo, Rembrandt, Rubens – všichni byli zastoupeni svými díly v oné prapodivné galérii v chodbách starých solných dolů rakouského Altausi.

Na samém sklonku války poslal Hitler Seibrovi osobní rozkaz: Všechna díla zničit! Žádné umělecké dílo, které patří mně, se nesmí dostat do rukou nepříteli! Hitlera ovšem ani ve snu nenapadlo, že by oddaný nacist a Seibr rozkaz nesplnil. A vidíte, přece se to stalo. Nemohl! Dokonce se spojil s rakouskými partyzány, kteří mu pomáhali sřížít pečlivě zamaskované vchody až do příchodu amerických vojsk.

A to byl, prosím, věrný Hitlerův nohsled! Restaurátor jeho osobních sbírek. Tím spíše nevěřím, že by doktor Rode zničil Jantarovou komnatu. Pravda, mám zjištěno, že se ustavičně bál von Schwerinových agentů. A právem. Patnáctého prosince roku pětáctýřicátého, půl roku po skončení války, byli Rode a jeho manželka doma zavražděni. A co dál? Německý lékař, který zjistil příčinu smrti, druhého dne beze stopy zmizel. A co je vůbec nejpodivnější? Pánové, nikdo nezná místo, kde jsou manželé Rodovi pochováni. Jejich hroby neexistují! Chybí zápis o pohřbu. Existuje jen syn Alfreda Rody, Wolfgang Rode, který žije v Kolíně nad Rýnem. Po deseti letech předal novinářům toto prohlášení: Mému otci bylo jasné, že Jantarová komnata bude jednou navracena svému pravému majiteli. Otec mi při své poslední návštěvě v Královci řekl, že se nebojí Rusů, protože má čisté svědomí, a že jim hodlá poskytnout cenné informace o pokladech vyvezených z Ruska. Předpokládám, že Jantarová komnata je v tajných podzemních prostorách paláce.“ Z Martinovy tváře zmizel náznak úsměvu. „Výborně, pane doktore! A jsme u tajných chodeb a propadlišť. Přihořívá.“ Doktor Salz káravě zakašlal. „Citoval jsem vám výňatek z Wolfganova interviewu. Ale o osudu Jantarové komnaty jistě ví i doktor Wilhelm Herte, bývalý ředitel Pruského historického muzea. Něco musí vědět i generál Bernhardt Lasch, který se s celou královeckou posádkou vzdal desátého dubna Rudé armádě. Dozvěděl

jsem se, že ho v sovětském zajetí přesvědčoval sám polní maršál Paulus, aby úradům řekl, kam se ukradené sbírky poděly.“

„Já tomu pořád ještě nerozumím,“ ozval jsem S3 trochu zoufale. „Mám se snad dát do kopání v podzemí nějakého řádového hradu?“

„Myslíte, že se o to už dávno nepostarali sovětští ženisté?“ poznamenal Martin. „Pochybuji.“ „Jistě,“ přikývl doktor Salz. „O to také vůbec nejde. Wolfgangovo prohlášení o úkrytu mnoha desítek beden v tajných hradních kryptách je buď omylem, nebo přímo pokusem o zahlazení pravých stop. Můžete si vybrat. Ale ještě okamžik trpělivosti, pánové, opravdu se už dostávám k samotnému jádru příběhu.“

Po mnohaleté práci se mi podařilo určit celou řadu uloupených uměleckých předmětů, které se těsně před samým koncem války ocitli na Wildenhofu. Zním je sice nazpaměť, ale pro jistotu...“ Doktor Salz se chvíli štrachal po kapsách. Konečně našel zmuchlaný papírek.

„Tady to je... Především Jantarová komnata, vybudovaná architektem Bartolommeem Rasteiim. Dále Bismarckova podobizna od Franze Lehnbacha. Rembrandtova Hrozící bouře z majetku muzea Czartoryjských. Zima v městečku od Gierymského. Podobizna Melanchtonona od Lukáše Cranacha mladšího. A tak dále a tak dále. Waldmüller, Pettenkofen, Rudolf von Alt, Johann Grund, Spitzweg – to jsou takové ty sladké selanky –, z Italů Lorenzo Lotto a Bernardo Belotto z jeho drážďanského období. A ovšem Bruegel, selský Bruegel! Nejcennějšími patrně budou Tintorettův Válečník s pázaty a Leonarda da Vinciho Jezdecká bitva. Myslím, že to je všechno, ovšem mimo sochy a gobelíny. Říká vám to něco, pánové?“

„Ne,“ odpověděl Martin stručně.

„Hodně peněz, že ano?“ snažil jsem se obohatit diskusi.

Doktor Salz pokrčil rameny.

„To nelze odhadnout. Milióny, desítky miliónů. Franků, dolarů, liber, jak chcete. Ale tak jsem to nemyslel, důležitější je zcela něco jiného. Odborník, kterému prošly rukama stovky a tisíce obrazů, který poznal nejméně stejný počet sběratelů a překupníků, si povšimne něčeho zvláštního. Vksu. Osobitého, to připouštím. Obrazy vybíral jen jeden člověk, a to podle námětů, nikoliv podle

umělecké hodnoty. Spitzweg vedle Rembrandta, to je přece strašný rozdíl!“

„Myslíte generála von Schwerina?“ řekl Martin. „To by vypadalo na generálský vkus. Něco vybere podle zvučných jmen, zbytek dodá podle toho, co se mu opravdu líbí.“

„Naprosto ne! Obrazy, které jsem právě vyjmenoval, se v Královci sešly téměř z celé Evropy teprve na jaře pětáctýřicátého roku. A tehdy von Schwerin neměl už nejmenší možnost rozhojňovat svou kořist. Zámek Wildenhof byl vybrán jako přechodný úkryt uměleckých děl hlavně proto, že tu byla neskladná Jantarová komnata. Dílo přesně vyhovující právě tomu osobitému vkusu člověka, který měl ještě dost moci a síly, aby v rozkládající se německé říši zorganizoval a zabezpečil rozsáhlé civilní transporty. Navzdory nedostatku motorových vozidel a benzínu. A kdo to byl?“

„Člověk, který měl dost dlouhé prsty,“ poznamenal Martin. „Tak dlouhé, že po válce mohl beztrestně připravit a uskutečnit zavraždění doktora Roda a jeho manželky, o zmizení lékaře ani nemluvě.“

„Ano. I to k tomu patří. Jméno toho člověka bohužel neznám. Ale myslím, že bychom museli hledat někde hodně vysoko mezi bývalými mocipány Hitlerovy říše. Zato vím o něčem jiném, vlastně jen o článku celého řetězu, a vy ho jistě znáte také. Proto jsem k vám přišel. Tím článkem je Siegfried Ritter.“

Podívali jsme se na sebe s Martinem, jako bychom byli domluveni. A potřásli jsme zároveň hlavou. To jméno jsme jaktěživ neslyšeli.

„Ale ano! Pánové na pražské městské správě Veřejné bezpečnosti, víte, v tom domě v Konviktské ulici, mě upozornili, že dotyčnou osobu asi znáte spíše pod žertovným přízviskem... Počkejte – Satanáš? Ne! Belzebub!“

Málem jsem spadl ze židle. Belzebub. Hlavní osoba Případu čerta číslo čtyři. Muž, který si před časem a neznámo odkud přišel pro výkresy, vzorky kovu a několik fotografií, ukrytých ve váze paní Kantorové. Belzebub, který byl pro tyhle věci ochoten zamordovat nejen mě, ale i paní Kantorovou a skoro na smrt nemocného pana Malinu. Belzebub, který měl patrně na svědomí i pana Kalouse... Belzebub, o němž jsem kdysi napsal knížku!

„Pak ale opravdu nechápu, proč jste se obrátil na nás, pane doktore. Když je Belzebub, chci říci Siegfried Ritter, zajištěn a jistě odsouzen k dlouholetému vězení. Odmítl snad vypovídat?“

Doktor Salz si pozorně prohlížel konečky svých trochu třaslavých prstů.

„Nemůže vypovídat. Několik týdnů po zatčení zemřel. Rakovina. Byl prý těžce nemocen už řadu let. Jistě to věděl, a právě proto jako fanatický nacista chtěl ještě něco velkého vykonat.“

„Proboha, dvacet let po válce? Proč?“ ne zdržel jsem se. „To přece nemohl mít z vlastní hlavy!“

„Právě proto jsem přišel za vámi. Pro koho pracoval Ritter? Kdo uloupil Jantarovou komnatu a desítky dalších uměleckých děl? Pánové na VB říkali, že se Ritter dvacet let skrýval. Tam, kde je také Jantarová komnata, pánové. A to je všechno.“

Nebylo toho málo, ale také ne moc. Doktor Salz se za chvíli rozloučil a odešel.

Martin mlčky seděl, díval se z okna do tmy a bubnoval prsty na desku psacího stolu. Rybičky se nudily v akváriích a marně čekaly na pravidelné krmení.

„Dnes už toho máme oba dost, vážený a milý příteli,“ řekl nakonec. „Co se dvacet let vleče, většinou dávno uteklo. Nebo naopak podle lidových pořekadel, která shromažďují pravý poklad omylů a nesmyslů, ještě dlouho neuteče. Pro dnešek to rozpustíme, napíšu vám.“

A tak jsem zase pěkně odjel do Prahy.

Obsidiánová destička

Za týden, ovšem ne přesně, protože v neděli se pošta neroznáší a v sobotu jako obzvláštní vymoženost taky ne, došel od Martina Anděla dopis. V pořádné, náramně pečlivě zapečetěné obálce ze silného papíru.

Váženosti, psal Martin, dostal jsem od doktora Salze přiloženou zprávu a dokumenty. Všechno Vám posílám. Podívejte se na to a zkuste, navzdory špatným návykům svého povolání, trochu přemýšlet. Všechno zatím zamkněte v sobě a ve skříni. Anděl.

Mávl jsem rukou nad obvyklou dávkou Martinovy prostorožnosti a nedočkavě jsem vyndal několik papírů a fotografií. Ty mi padly do oka nejdříve.

Na první z nich byla kopie jakési listiny, zřejmě dosti staré, psané kaligrafickým, gotickým písmem tak dokonale, že se rukopis k nerozeznání podobal vysázenému textu. Dokument byl ve staré angličtině, jak jsem zjistil z pracně rozluštěného začátku Thys relike ys a ryghte... Druhý snímek se podobal prvnímu jako vejce vejci. Chvilku jsem je oba považoval za shodné a teprve jiná iniciála, zřejmě také z pera nebo štětce téhož písaře, mě upozornila na rozdíl. Dokument byl pro změnu latinský, totiž pseudolatinický, sesmolený onou středověkou latinou, pokaženou věčným klášterním omíláním. Náhodou tomu rozumím. Náš latinář, pan profesor Auredník, byl totiž náramně přísný pán. Ostatně není třeba být právě klasickým filologem, aby člověk poznal, že s tvary Ista religia cit valde mysticu je nejen něco, ale skoro vůbec všechno v nepořádku.

Třetí snímek byl sice zajímavější, ale zato nesrozumitelný. Zobrazoval jakousi kamennou nebo keramickou destičku, podobnou babylónským hliněným tabulkám. Viděl jsem je kdysi v Pergamském muzeu v Berlíně a v záchvatu turistické touhy po suvenýrech jsem si dokonce koupil sádrový odlitek. Byla popsána, lépe řečeno, pokreslena zvláštními znaky, jemným systémem vlasových čar a kliček, seřazených zhruba do řádek kolmých na delší stranu destičky. V horní části byla jakási kresba v kruhu s trojúhelníky po obvodu. Tabulka byla zřejmě kdysi přerážena na dva díly a nepříliš přesně

slepena, takže vrypy se trochu nekryly.

Poslední přílohu dopisu tvořila opět fotografie téže tabulky, detailní, tentokrát jen jejího rubu. I zde byla zřetelná puklina, poněkud líp zakrytá restaurátorskou prací. Kruhů a čar bylo na rubu méně, jen jedna jediná kolmá řádka: Celou plochu destičky zaujímala podivná kresba, která mi ani navzdory trpělivému otáčení snímku na všechny strany neprozradila, co má vlastně být nahoře a co dole.

Znovu jsem se vrátil k předposlední fotografii. Písmo, bylo-li to ovšem písmo, působilo svou starobylostí až děsivě. Bojím se, že se před čtenáři objevím v poněkud trapné roli snílka a fantasy, ale proti jemným, skoro vlasovým vrypům na destičce opravdu vypadají klínopisné znaky Babyloňanů i egyptské hieroglyfy jako supermoderní typografie časopisu 100 + 1. Vyvolávaly pocit, že Země byla ještě velmi mladá a velmi pustá, když kdosi kdesi a čímsi tyto značky ryl.

Konečně jsem se dal do čtení Salzova dopisu.

Po obvyklých zdvořilostních frázích a nesčetných omluvách sděloval, že se rozhodl seznámit nás s příloženými materiály vzhledem k jejich možné souvislosti s případem Jantarové komnaty a ostatních ukradených uměleckých děl. A tím ovšem i se Siegfriedem Ritterem, vulgo Belzebubem.

Destička je prý z obsidiánu. Po válce ji našli ve sklepích von Schwerinova zámku Vadenhofu, ležela v pancéřové schránce, zapomenuté zřejmě ve zmatku překotné evakuace. Trezor obsahoval celou řadu přísně a ještě přísněji tajných spisů a listin, jež vesměs zabavilo sovětské velitelství. Zvláštní, uzamčená ocelová krabice obsahovala jak tuto obsidiánovou tabulku, tak i dva pergameny, téměř zničené vlhkostí a ohněm. Navíc v ní byly dokonalé fotokopie, pořízené zřejmě pomocí infračervených paprsků nebo nějaké jiné fotografické techniky. Kvalita fotokopií totiž přímo nebetyčně převyšovala čitelnost pergamenů, i když nebylo pochyb, že fotografie jsou jen jejich reprodukcí. Když sověští odborníci s náležitou opatrností schránku otevřeli, objevili v ní mimo jmenované věci i písemný rozkaz s hlavičkou Hlavního štábu německého námořnictva. Podepsal ho velkoadmirál Dönitz, Hitlerův nástupce v posledních hodinách války a vrchní velitel válečného námořnictva. Nařizoval

bezpečné převezení obsahu schránky do Bobří hráze. Rozkaz, ostatně velmi stručný, nesl otisk razítka GRS, čili Geheime Reichsache – říšské tajemství, a dokonce i razítko Nejprísněji střežené říšské tajemství zvláštní důležitosti. Datum: 1. května 1945. Tedy několik dní před koncem války.

Doktor Salz pak s mnohými a naprosto zbytečnými omluvami přiložil pečlivý opis latinského textu, upravený v duchu klasické latiny, a jeho český překlad, který je zároveň překladem anglického pergamenu. Latinský i anglický text jsou totiž až na malé a nevýznamné detaily shodné.

Latinský text:

Ista reliquia est valde mysticum et myrificium opus, quod majores mei ex Armorica, scilicet Britannia Minore, secum convehebant, et quidam sanctus clericus semper patri meo in manu ferebat quod penitus illud destrueret, affirmans quod esset ab ipso Sathana conflatum prestigiosa et diabolica arte, quare pater meus cenfregid illud in duas partes, quas quidam ego Johannes de Vinceto salvas servavi et adaptaui sicut apparet die Lunę proximo post festum beate Marie Virginis anni gratie MCCCCXLV.

Díky již zmíněné přísnosti pana profesora Auředníka jsem pochopil trochu škobrtavý latinský text i bez pomoci slovníku. Překlad zní:

Tato památka je velmi tajemné a podivuhodné dílo, které moji předkové před časem přinesli z Armoriky, to jest z Malé Británie, a jistý svatý kněz stále mému otci připomínal, aby ji úplně zničil, tvrdě, že je utvořena od samého Satana způsobem kouzelným a ďábelským, pročež ji můj otec vzal a rozbil vedví, ale já, John de Vincey, zachoval jsem části neporušené a připevnil je k sobě, jak je viděti, v pondělí po svátku Panny Marie léta spásy 1445.

Závěrem dopisu vysvětluje doktor Salz, že sovětské úřady považovaly obsidiánovou destičku za jednu z ukradených památek. Předaly ji s pergameny komisi vědců a umělců, shromažďujících po kapitulaci Německa rozptýlené kulturní poklady, aby je mohli vrátit původním majitelům. Zároveň s destičkou byl komisi odevzdán i opis Dönitzova rozkazu, v němž sovětští zpravodajští důstojníci viděli jen doklad historické hodnoty předmětu, nic víc.

Jinak starý pán prosí za prominutí, že nás obtěžuje, fotografie nemusíme vracet, jde o duplikáty, srdečně zdraví, podpis.

Pro jistotu jsem ještě jednou prohlédl obálku proti světlu, jestli snad Anděl přece jen něco nepřipojil k obecné výzvě, abych zaměstnal

své mozkové závity a zbytečně o věci nemluvil. To se mi v Případě čerta číslo čtyři málem nevyplatilo. Byl jsem dostatečně poučen, a tak jsem se rozhodl opravdu mlčet.

Sherlock Holmes by si patrně v podobné situaci zapálil dýmku. Jeho méně ctihodný kolega Tom Shark, hrdina oblíbených šestákových detektivek našich otců, by asi dal přednost vonné cigaretě značky Al Cam. Já jsem raději vytáhl třetí díl naučného slovníku a nalistoval heslo OBSIDIÁN. V paměti se mi nějak matně pojilo s Inky, Aztéky a vůbec s Jižní a Střední Amerikou. Dočetl jsem se:

OBSIDIÁN (lat.), přírodní sopečné sklo, vzniklé rychlým ztuhnutím magmatu na zemském povrchu. Má tmavou barvu, proměnlivé chemické složení, odpovídá kyselým vyvěřelinám. U nás je např. ve Východoslovenském kraji.

A dost. Následovalo heslo OBSTIPACE čili zácpa. O Jižní Americe ani muk, naštěstí. Jinak bychom asi způsobili další upřímné a hluboké hoře zastáncům prvenství Kryštofa Kolumba, protože jak by se mohl z Ameriky dostat kus kamene do Evropy ještě před rokem 1445? John de Vincey si tedy opatřil destičku z Východoslovenského kraje, ach jo...

Amerika, Amerika – co mě to vlastně napadlo? Samozřejmě, to divné slovo v obou pergamenech. Armorika! Nejde snad o omyl v přepisu? Ne. Obě reprodukce ukazovaly docela jasně a zřetelně slovo Armorika. Snad „Země zbraní?“ Latinský kořen slova arma, zbraně, by tomu mohl nasvědčovat.

Vzhůru do naučného slovníku! ARMINIÁNI, ARMINIUS, ARMITAGE, ARMSTRONG... Samá voda. Dokonce ani o „Malé Británii“ páni akademici z redakce slovníku nic nevěděli.

Rozluštit původ a smysl kruhů a čar jsem se raději nepokoušel. Věděl jsem totiž docela jistě, že žádné podobné písmo není známo. Zajímám se tak trochu o vývoj písma a jeho výtvarné možnosti,

dokonce jsem se zúčastnil sestavování libreta výstavy Písmo a umění, pořádané kdysi na podnět organizace UNESCO. Tohle písmo by mezi odborníky způsobilo úplnou senzaci. Pokud to ovšem vůbec písmo je.

Tak tedy dál. Proč měla být tabulka dopravena, dokonce na strašlivě přísný a tajný rozkaz samotného velkoadmirála Dönitze do nějaké Bobří hráze? Proč jí Dönitz přikládal takovou cenu v době, kdy se kolem něho všechno hroutilo a kdy měl jistě jiných starostí až po krk? Co to je Bobří hráz? A má tohle všechno vůbec nějakou souvislost s Jantarovou komnatou? A s Belzebubem – Ritterem?

Rozbolela mě z toho hlava. Rozhodl jsem se, že odložím další uvažování o Jantarové komnatě až na příští neděli. Ve společnosti Martina Anděla.

Příliš mnoho otazníků

„Armorika? Malá Británie?“ pokýval hlavou Anděl, když jsme se opět setkali v uklidňujícím prostředí jeho knihovny. „Tak to vás tedy, ubohý příteli a příznivce, trápilo? S Armorikou si taky nevím rady, zato o Malé Británii náhodou něco vím.“

„Mít vaši knihovnu a nejen pouhý příruční naučný slovník, věděl bych to asi taky. Nevytahujte se,“ poznamenal jsem zatrpkle.

„Kdepak naučné slovníky, milý redaktore! V tomto případě stačilo s průměrnou čtenářskou pozorností sledovat světové dění. Schválně to někdy zkuste, je to ohromně zajímavé. Obzvláště pro redaktory...“

„Koukejte, Martine...“ začal jsem nakvašeně, ale Anděl, věren svému jménu, s nebeským klidem pokračoval.

„Pokud si pamatuji, mám lto někde tady, – moment,“ hrabal se ve výstřížcích, pečlivě srovnaných do objemných desek.

„Ano, zde. Dnes třicátého listopadu tisíc devět set šedesát šest zavládl nad Bridgetownem, hlavním městem Barbadosu, třibarevný prapor s trojzubcem, aby zvěstoval zrození nového nezávislého státu... Moc vytríbeným a originálním slohem autor zrovna nevyniká, ale dál to už bude zajímavější. Rozpadne se Britské impérium, napsal ve třicátých letech Raymond Savage, opěvateľ koloniálních výbojů Velké Británie, zůstane poslední državou, která zachová věrnost Anglii, Barbados, Malá Británie, jejíž obyvatelstvo, černošské i bělošské, vycedí poslední kapku krve na obranu velkého impéria! Proroctví se nesplnilo, ale kvůli té Malé Británii můžete klidně spát. Aspoň něco.“

„To jste si našel k dokumentům doktora Salze?“

„Dovolil jsem si být tak chorobně pilný, prosím. A k tomu mám dokonce všechny dostupné údaje o Barbadosu. Britové mu vládli celkem tři sta třicet devět let, od roku šestnáct set dvacet sedm, kdy se tu vylodili první britští osadníci. Jak praví kronikář, udiveně stanuli, vidouce tak příjemné podnebí, úrodnou půdu a hojnost ryb. Málem jako praotec Čech na Řípu, že?“

„Máme tedy vlastně adresu, na které najdeme Jantarovou

komnatu, že ano?“ řekl jsem jízlivě.

„Bohužel nemáme, váženosti,“ ušklíbl se Martin. „Barbados čili Malá Británie je sice pravou perlou ostrovů mezi Karibským mořem a Atlantským oceánem, jenže – a to se nám přece jen trochu nehodí do krámu – je taky jednou z nejpředelnějších zemí na světě. Na rozloze čtyř set třiceti čtverečních kilometrů se

tam tísni přes čtvrt miliónu obyvatel. Nechci zrovna tvrdit, že by tam jablko nepropadlo, to ne, ale moc skvělá schovávačka by tam určitě pro nacisty nebyla. O bednách s Jantarovou komnatou a ostatními velevzácnostmi ani nemluvě.“

„A máme zase po radosti,“ poznamenal jsem ironicky.

„Myslíte? Já jsem se ještě ani radovat nezačal, takže podobnými pocity nemohu trpět, milý redaktore. Zato začínám být hrozně zvědavý. Víte, celá historka kolem Jantarové komnaty by mě nechala úplně ledově chladným, kdyby se do ní nepřipletl ten Siegfried Ritter, náš Belzebub. Komnata mohla totiž zmizet také někde v jezeře, pořádně zajištěna proti vymoření. Jantar, který vydržel ve vodě už hezkých pár stovek nebo tisíců let, by jistě zůstal dodnes nepoškozen. A co když si ho nějaký ten Belzebub, Trepifajxl nebo kdokoli jiný z pekelného osazenstva časem vyzvedne? Váženosti, ani trochu se mi to všechno nechce líbit.“

„Nechtěl byste být trochu jasnější?“

„Tak tedy především a za prvé – není sporu o tom, že člověk nebo lidé, vlastníci dnes třeba jen část uměleckých děl vyjmenovaných doktorem Salzem, jsou mimořádně bohatí.“

„Myslíte, Martine?“ pokrčil jsem rameny. „Podle mého jsou všechny tyhle obrazy a sochy, o jantarovém interiéru ani nemluvě, k ničemu. Totiž k ničemu jako zboží. Nelze je přece prodat. Jakmile by s nimi někdo vyrukoval, okamžitě by ho chytli.“

„To ovšem předpokládáme loupežníka tak tupého, že by podle vašeho ctěného návodu s těmi věcmi opravdu vyrukoval,“ poznamenal Martin. „Jenže ono to jde i jinak. Na světě je dost a dost bláznivých soukromých sběratelů, kteří bez váhání zamknou obraz do trezoru, hlavně že ho mají. Takovým lidem jde o to něco mít, a ne to ukazovat. Ale takhle jsem to nemyslel...“

Podívejte se, příteli, když jsme řekli A, musíme říct B. Tím A byl

předpoklad, že se nacista Belzebub Ritter dvacet let schovával někde v závětrí a nejspíš hodně daleko. Tihle lidé moc dobře vědí, kde jim hrozí nebezpečí. Bodem B je další předpoklad, vlastně skoro jistota, že Rittera neschovávali ani filatelisté, ani šachisté, ani vodní skauti, ale že to byli členové nacistické organizace. Bylo jich dokonce víc, to už patří k pravidlům konspirace. Jenže ti z nich, kteří dokázali ještě v posledních dnech války svázat mezi kleštěmi sovětské a americké armády nejuzácnější poklady do von Schwerinova zámku v Královci, ti museli být nějak silní! Dokonce i po válce byli s to organizovat vraždy a únosy, živit své členy dvacet let a krmit v nich i nadále nacistický fanatismus... Taková organizace je zkrátka něčím mimořádným a krk na to dám, že hodně dlouho připravovaným.“

„Dobrá. A co dál?“ Martin si hrál s nožem, který sice vypadal nebezpečně, měl však jen docela nevinné poslání – otvírat dopisy.

„Víte, co by mě docela zajímalo, váženosti? Například kde je zlato bývalé Říšské banky? Kam se tak najednou vypařilo?“ v

Nemel jsem co poznamenat. Ve funkci redaktora zemědělské a vnitřní rubriky jsem se jaktěživ nesetkal ani se zlatem Říšské banky, ani s problémem jakéhokoliv zlata vůbec.

Anděl se pohodlně opřel v křesle.

„To je opravdu mimořádně zajímavé. Náhodou jsem se s tím seznámil hned z první ruky už v pětačtyřicátém. Možná že vás zaujmu, když vám prozradím jména dvou anglických zpravodajských důstojníků, kteří se tou podnětnou otázkou zabývají ještě dnes, pětadvacet let po válce: Stanley Mossom a Andrew Kennedy. Šikovní chlapi, jenže zatím nic nového nevypátrali. Víte, milý redaktore, německé monopoly vyžádaly za druhé světové války z celé porobené Evropy obrovskou částku osmdesáti miliard marek. To se ví, že ne ve znehodnocené německé měně, ale ve zlatě, platině, ve valutách a v diamantech. V březnu pětačtyřicátého roku, nedlouho před Hitlerovou sebevraždou a v době, kdy se v archívech pálilo všechno, co mohlo usvědčit nacistické zločince, připravili ministr Walter Funk a obávaný šéf policie Kaltenbrunner plán, jak zlato a ostatní poklady dopravit do bezpečí. Klobouk dolů, plán to nebyl špatný! Sedm set třicet zlatých slitků v celkové váze skoro devíti tun,

pětadvacet bedniček s drahokamy a šest velkých pytlů se zapečetěnými valutami putovalo pod docela nenápadnou ochranou pluku horských myslivců k věrnému nacistickému soukmenovci, nadlesnímu Feldmannovi, který ve svém revíru v Mittelwaldu v Bavorsku už předem našel vhodný úkryt. Pro větší efekt se kolem pokladu hemžili oba synové německého vyslance ve Švédsku von Heinrichsteina, dále u toho byl Mathias, syn průmyslového magnáta Stinnese, další prominenti – a ti všichni dělali společnými silami takový šum a ruch, “že si Američané té akce prostě museli všimnout. A vidíte, nevšimli! Sám Funk byl nakonec nucen jakoby náhodou ztratit přísně tajný notes s adresou pana nadlesního a s plánem celé akce. Tam, kde o něj americká rozvědka málem zakopla. Takže to přece jen vyšlo a dál už to běželo jako na drátku. Ke slovu se dostali cvičení psi a minohledačky. Poklad byl za náramného jásotu za pár hodin nalezen a vyzvednut, aspoň zčásti. Světem prolétla radostná novina, že poklad Říšské banky je zase na světě, takže už po něm nemusí uštvaní důstojníci tajných služeb pátrat. A taky nepátrali. Tak dlouho, než nějaká chytrá hlava zjistila, že v Bavorsku se našla sotva jedna desetina toho, co leželo ještě před několika dny ve sklepech berlínské banky. To už bylo ovšem pozdě! Zlato ani diamanty se nikdy neobjevily. O to výrazněji se však projevíly! Z čeho dodnes udržuje fašistické podzemí v mnoha státech hledané válečné zločince? Snad z milodarů? Nebudme naivní, drahý příteli!”

Přiznám se, že tohle všechno pro mě bylo novinkou.

„Copak nikdo nepátral dál?“ zeptal jsem se ohromeně.

„Ovšemže, váženosti! Mohu posloužit řadou jmen, jenže byste si je tak jako tak nezapamatoval. Spokojte se raději nespornou jistotou: převážná část pokladu putovala na sklonku války pravděpodobně do Královce, kde se v tom případě čirou náhodou setkala s Jantarovou komnatou. Odtud se obojí stěhovalo dál. A ještě něco. Ne, mýlíte se, nechci teď vůbec mluvit o té bazaltové, obsidiánové nebo čertvíjaké destičce. Ani já, ani vy o ní nevíme vůbec nic. Tam totiž není začátek, tam je konec. Chci vás ještě informovat o něčem, co asi nevíte. Sám jsem se to dozvěděl teprve po nekonečném vyptávání a vysvětlování. A totiž, co chtěl vlastně Belzebub – Ritter z Prahy odvézt? Proč se zde objevil krátce před svou smrtí, která ho dostihla

po zatčení?“

Nechápal jsem sice přímou souvislost, ale zajímavé to bylo. Tím spíše, že jsme se s Martinem už dávno rozloučili s nadějí něco se o tom dozvědět. Nacista Ritter prostě vnikl svého času do bytu paní Kantorové a něco hledal. Bylo to ve váze, které si našťěstí nevšiml. Odešel s nepořízenou.

„Tak tedy, váženosti: kromě výkresů, o nichž pranic nevím, byly v té váze drobné kovové odlitky, jakési vzorky, v nichž byl metalografickým rozbořem zjištěn čistý titan a slitina titanu s molybdenem. Vám to nejspíš nic neříká, ani já jsem z toho nebyl moudrý. Obrátil jsem se konečně po několika marných pokusech o Vysvětlení na správnou adresu, na Vojsenské technické dokumentační středisko v Praze. Odkázali mě na nějaké články v časopisech Luftfahrt Zubehor a Astronautika i raketodynamika. Zbytek byl díky zásilkové službě Univerzitní knihovny docela jednoduchý. Mám tady fotokopie, ale snad vám postačí i stručný a laický výklad.

Titan se používá jako nejmodernější a nejmódnější materiál při stavbě letadel, kosmických lodí a jiných hraček a zajímavostí, které jsou tak nebo onak vystaveny mimořádné námaze. Je lehký, až je to k nevěře. Vzdoruje žáru, je pevnější než ocel. Všechny tyto vlastnosti si zachovává i v obrovském rozpětí teplot. Slitina titanu a molybdenu je ještě odolnější materiál, v kosmu docela slušně vzdoruje třeba i bombardování meteority menší ráže. Vyrovnají se jí jenom některé keramické speciality, jejichž základem je zirkon. To koukáte, co všechno znám!“

„To koukám,“ připustil jsem. „Jenže pořád ještě nic nevím. Jen se domnívám, že Němci vyvíjeli v Praze koncem války nějaké letadlo s použitím těch nových materiálů, je to tak? Vzorky pak ukryli a za dvacet let bylo na Belzebubovi, aby je našel. Něco takového jsme ovšem předpokládali už tenkrát, když se objevil. Hledal tu věc detektorem a se sluchátky na uších, což vedlo paní Kantorovou k přesvědčení, že zahlédla čerta. Špičaté uši má přece Belzebub!“

„ještě okamžik, redaktore! Neřekl jsem vám všechno. Titan je mimořádně drahá potvůrka, takže do letectví dodnes není úplně zaveden. Letadla z titanu by byla pětikrát dražší, a to je nad poměry i

těch nejbohatších států. Dokonce i zlato je levnější!“

„Ze by Belzebub byl šel po titanu pro jeho cenu?“ zauvažoval jsem nahlas.

„To sotva,“ zavrtěl Martin energicky hlavou. „Těch pár kousků... Ne, určitě ne. Jenže čistý titan, který je možno slévat s molybdenem, byl vyroben teprve roku tisíc devět set šedesát pět. Právě objev technologického postupu tavení čistého titanu umožnil přechod ke zbrusu novým konstrukcím raket, a hlavně pokusných letadel, co si to štípou ve stratosféře rychlostí kolem pěti tisíc kilometrů za hodinu. A teď se podržte: chemici z kriminalistické laboratoře zjistili, že tyto vlastnosti mají už ty německé vzorky nalezené ve váze paní Kantorové!“

„Nikdy jsem německý válečný důvtip nepodceňoval, Martine,“ poznamenal jsem. „Moc o něm sice nevím, ale i to málo stačí. Němci měli k dispozici celou okupovanou Evropu se všemi jejími laboratořemi. A to už něco vydalo.“

„Ano, to je pravda...“ Anděl si už zase hrál s vražedně vypadající kudlou. „Jenže tenhle dvacetiletý předstih ve výzkumu je přece jen trochu neobvyklý. Co měli Němci za lubem? Na mou duši, redaktore, věřím, že ti chudáci z německé konstrukční kanceláře nebyli nacisty povražďeni v posledních dnech války jen tak pro nic za nic. Belzebub si tedy přišel pro plány a vzorky více než dvacet let staré. Navíc v době, kdy už Američané i Sověti dávno zveřejnili tajemství výroby. Zkrátka, musíte se na to podívat. Obráťte tu bývalou německou fabriku třeba vzhůru nohama, ale sežeňte o ní všechno, co lze ještě sehnat po tolika letech. Jestli ovšem máte zájem, to se rozumí.“

„Zájem bych měl, ale času je poskrovnu. Navíc mám ze všeho nejmíň chuť začínat zrovna odtud“ řekl jsem docela podle pravdy. „Ani v nejbujnější fantazii si nedovedu představit, k čemu to bude dobré, když ke stovkám zpráv o nedodělaných prototypch všelijakých německých zbraní, dávno už ne tajných, a natož zázračných, přidáme ještě další... No, budiž! A co vy?“

„Trochu se porozhlédnu po všelijakých člancích a úvahách o posledních dnech Hitlerovy říše. Třeba mě něco napadne.“

„A třeba najdete někde ve zříceninách Hitlerova bunkru Armoriku nebo Malou Británii, že?“ řekl jsem trochu uštěpačně.

„Kdo ví, váženosti, kdo ví?“ usmál se Anděl. A věnoval veškerou pozornost samovaru.

Malý muž s přeraženým nosem

Bývalou německou fabriku jsem neobrátil ani vzhůru nohama, ani naruby, takže náš znárodněný letecký průmysl nedoznal žádné škody. Nechal jsem se totiž navzdory dlouholeté novinářské praxi a tréninku v neodbytnosti docela začátečnicky odradit konstatováním hned prvního osobního referenta. Projevil sice snahu mi pomoci, ale co naplat, zaměstnanci továrny se už dávno vyměnili. Z lidí, kteří měli před dvaceti lety něco společného s projekční kanceláří a kreslárnou B 7, už zřejmě nikdo nežil. Nebo o nich nebyly žádné zprávy. Nepřekvapilo mě to, tohle jsem zjistil už dávno při honičce na Belzebuba. Nakonec mi utrápený referent poradil, abych navštívil starého pana Kobzinu. Pracoval v Avii skoro padesát let, od začátku druhé světové války jako noční hlídač, což byla funkce jistě dost zvláštní; továrna přece pracovala ve dne v noci. Pokud referent věděl, měl by být pan Kobzina ještě naživu. Před čtyřmi nebo pěti roky určitě navštívil nějaký závodní večírek a po čtyřech plzeňských dokazoval kdekomu v širém okolí, jak by všecko jinak létalo, kdyby se k dílu postavili místo těch mladých čápků, co mají obě ruce levé, staří machři.

Moc slibně to nevypadalo, ale co naplat.

Začal jsem putovat od jednoho bývalého bytu pana Kobziny ke druhému, zřejmě si liboval ve stěhování, což je u tak letitých pánů vzácné. Když už jsem se málem vzdal nadějí, podařilo se mi získat slibnou informaci. Syn pana Kobziny, lékař, odjel na několik let někam do Habeše nebo do Iráku, a pan Kobzina prý toho využil. Dal přednost čerstvému vzduchu a nastěhoval se do synovy chaty na Kačáku.

Potlačil jsem temné a spleťité úvahy, proč jsou mnozí lékaři tak ochotni provádět praxi na Sahaře nebo v Antarktidě, ale zato odmítají ordinovat v docela pěkném a daleko pohodlnějším okresním městě, dopustil jsem se křivé přísahy, abych od šéfa vylákal redakční vozidlo, a vyrazil jsem za panem Kobzinou směrem na Unhošť. V Poteplí jsem se už snadno doptal. Pana Kobzinu tu zřejmě znali po proudu i proti proudu Kačáku jako falešný pětník, hlavně v místním

kiosku, zásobujícím houskami, pivem a uzeninami početný nárůdek chatařů.

„Co?“ zabafal pan Kobzina ze stále uhasínajícího viržinka. „Kancelář bé sedm? To jo. To se ví, tu znám. Byla v céčku, jako v budově cé. Nevíte? Nevadí. Určitě tam byla.

Ne, pana Kantora bych neznal. Ze ho zabili za revoluce? Tenkrát to potrefilo moc lidí z fabriky. Chlapi měli někde schovanejšch pár flint a revolverů a hrnuli se do toho maglajzu jako diví. Jenže to víte, pane redactor, jak takovej kluk nezkušená někam strčí palici, hned o ni přijde. Tak to bejvá.

Co tam dělali? Jakkap to mám vědět? Já byl vobyčejnej vechtr, hlídač, rozumíme? Za války nám říkali verkšusáci, teda jako stráž podniku, jenže my jsme moc nehlídali. Spíš jsme koukali, aby mohli chlapi něco vynýst ven. To zas jo. Jeden stloukal dětský postýlky, nákej Pepík Projza zase dělal z hliníku všelijaký popelníky, ale nejšikovnější ze všech byl – počkejte, jak se jmenoval? Bambas nebo Baumruk. Nebo Benda?... Jo, Benda. Dělal z plexiskla ajroplány i s podstavcema a vyměňoval je za vajíčka a vůbec za živobyті. To holt žádala doba.

Na co jste se to vlastně ptal? Aha, na projekci bé sedm. A víte, že jsem si přeci jenom na něco vzpomněl? Teda, já mám hlavu pořád ještě jako zvon a to mi bude už skoro osmdesát, no jo. Nebo víc?

Tak já se teda pamatuju, že se v tý kanceláři skoro každou noc dlouho svítilo, ačkoli šichta pro mládence končila v šest hodin večír. Tenkrát se dělaly dvanáctky, od šesti do šesti, pořád v jednom zátahu. Párkrát jsem se tam zašel podívat, jestli jako někdo nezapomněl zhasnout. A jednou to světlo trochu koukalo i kolem zatemňovacích rolet a já jsem měl vítr z maléru, poněvác jsem za to zodpovídal. V kanceláři byli vždycky asi tak tři čtyři Němci. Na jednoho z nich se pamatuju jako dneska, takovej malej skrček, civil, nos přeraženej jako boxer z pouťový arény. Jenže kam by se takový malý pivo hrabalo na boxera? Nemám pravdu?

No, a zrovna ten malej s nosem na štorc mi poprvý a snad i podruhy, co jsem tam šel, dal cigaretu, že přej gut, jako že dobře hlídám a že se starám. Ale potřetí mě už štandopede vyhodili, ten malej a dva klackové v uniformě smrt'áků, těch esesmanů. Abych se

přej nestaral a koukal zmizet. Tak jsem koukal. Co jsem měl dělat?

To by bylo asi tak všechno, pane redachtor. No jo, určitě!“

Pan Kobzina píchl viržinkem do vzduchu, jako by dělal ráznou tečku za větou.

„Poslyšte, pane Kobzina, ten chlapík s přeraženým nosem se motal jenom kolem projekční kanceláře bé sedm? Nikde jinde?“

„To máte těžký. Motal, nemotal. Po továrně většinou špacíroval ještě s jedním habánem v uniformě eses, oba měli propustku do všech provozů. To tenkrát nebylo jen tak! Takový propustky neměli ani naši páni dochoři a verksušáci jakbysmet. No jo, už je to tak! Že byli spolu malej a velkej, říkali jsme jim Pat a Patašon, podle těch dvou filmovejch. komiků. Ale jmenovali se docela jinač, to se ví. Jenomže na to si už zaboja nevzpomenu.“

Chvilku jsem nechal pana Kobzinu oddechnout a pomohl jsem mu zatím sbírat třísky, které nasekal na příští zimu. Oči i ruce mu zřejmě sloužily znamenitě. Pak jsem zaútočil znovu. Nevěřili byste, co všechno si lidé pamatují, když se dovedete ptát. Tuhle teorii, mimochodem řečeno, zastává i Martin Anděl. Tvrdí dokonce, že člověk nemůže nic, ale vůbec nic úplně zapomenout, vždycky jsou způsoby, jak se do podvědomí ponořit a vylovit vzpomínku i z té největší hloubky.

S panem Kobzinou to bylo velmi jednoduché. Stačil nejjednodušší trik, pomalu předříkávat abecedu. Jen jsem musel napřed starého pána pro pokus získat a naklonit si ho trpělivým posloucháním nekonečného vyprávění o trampotách hrdinného synalékaře uprostřed divočiny. Pak jsme se do toho dali.

Když jsem byl u Š, zavrtěl sebou neklidně a bručel: „S... Š... Šabata, to jo, ten tam byl! Přeci hasič...! Ba ne. já si už nevzpomenu.“

„Ale vzpomenete, pane Kobzino, určitě vzpomenete,“ ujišťoval jsem ho a honem jsem začal předříkávat Sa, Se, Ši, Šo, Šu... Nic. Samá voda. Tak tedy dál. Sb, Šk, Sr... Pan Kobzina zajásal.

„Už to mám, no jo! Šrajbr se jmenoval, ten holomek mrňavá, beznosá! A ten druhej, ten klacek esesácká, počkejte, už to mám taky na jazyku, nějak jako Habr... Hobršperk, nebo Habrmann? Určitě Habrmann! Šrajbr a Habrmann. To je k nevíře, co si všechno

pamatuj!“ liboval si pan Kobzina.

Najednou se zatvářil podezřavě.

„Poslyšte, redactore, proč to vlastně ze mě všechno taháte?“

Ujistil jsem ho, že se o minulost továrny zajímám jen jako novinář, chci o ní napsat. Pan Kobzina rázem projevil stydlivý zájem, zda se bude psát taky o něm. Slavnostně jsem slíbil zdarma a franco poslat výtisk a rychle jsem se rozloučil. Náš redakční šéf Václav už projevoval neklamně známky prudké netrpělivosti.

V redakci jsem se podle osvědčeného hesla víc hlav, víc rozumu obrátil na Frantu Vobra. Má na svědomí několik článků o okupaci, a navíc vede rubriku průmyslu a stavebnictví. To se ví, že jsem nic nevykládal ani o Jantarové komnatě, ani o obsidiánové tabulce. Zeptal jsem se jenom, jestli snad náhodou neví, kde a kdo by mi mohl něco povědět o dvou Němcích, patrně esesmanech, Šrajbrovi a Habrmannovi, kteří koncem války pracovali v Avii.

Stalo se cosi podivuhodného. Franta Vobr, místo aby pokrčil rameny, zpozorněl.

„Šrajbr, Habrmann? Avia? Za války to byla Junkerska, že? Hergot, člověče, kde já už jsem tuhle kombinaci četl? Nebo slyšel? Junkers, Junkers – počkej, už jsem doma!“

Doma sice ještě zdaleka nebyl, události však přesto v tomto okamžiku dostaly rozhodující spád, ale to jsem ještě nemohl tušit. Všechno vypadalo docela klidně a všedně. Franta chvíli ryl jako krtek v nepořádných hromadách lejster, starých čísel novin, časopisů a knih, pokrývajících celý jeho stůl, prohledal skříně a bohužel i značnou část vhodných ploch mého skromného pracoviště.

Po delším sakrování a prostocvicích, spojených se zdvíháním papírových krtin, vítězoslavně vystrachal knihu ve světlé vazbě.

„Celé to číst nebudu, vypadáš v poslední době nějak na umření a nechci tě mít na svědomí,“ prohlásil slavnostně, „ale kousek ti přece jen přeříkání. Tohle veledílo je totiž neobyčejně rozčilující počtení, jmenuje se to Zbraně a tajné německé zbraně II. světové války a jejich další vývoj, napsal to pan Rudolf Lusar. Vyniká hlavně tím, že na každé stránce hořekuje nad nešťastnou smůlou, že tak pěkná válka skončila o pár dní dříve, než měla. Kdyby prý totiž byla vydržela ještě o nějaký ten týden déle, smetly by tajné Hitlerovy super zbraně

Rudou armádu a vůbec Spojence nasup z povrchu zemského. Přesně podle Goebbelsova přání.“

„Pitomost,“ řekl jsem nezdvořile. „Němci už neměli ani benzín, ani lidí, ani kovy, neměli kde vyrábět.“

„Tak vidíš, jak se hned připravuješ do hrobu zachechtal se Franta. „Já ti raději ten zajímavý kousek přečtu. Nastav uši. Díky svým vynikajícím jazykovým znalostem ti rovnou přeložím kapitulu Létající talíře, stránka sto Čtyřicet šest a dále. Létající talíře, v němčině je to Untertassen, tedy podšálky – jenže talíře se mi zdají libozvučnější – krouží od roku 1947 přízračně kolem světa, objevují se znenadání tu i onde, přilétají a mizejí dosud neznámými rychlostmi a s plameny, kroužícími po okraji disku, jsou zjišťovány radary, pronásledovány stíhačkami – a přesto se nepodařilo dosud žádný létající talíř ani identifikovat, ani dostihnout, ani sestřelit. Svět, a to i odborný svět, stojí před zdánlivou záhadou nebo před technickým zázrakem, len zvolna proniká skutečnost a pravda, že němečtí badatelé a vědci učinili za války první kroky k létajícím talířům a tyto přístroje, hraničící se zázrakem, postavili a vyzkoušeli. Podle potvrzených údajů odborníků a spolupracovníků byly první projekty, nazývané létající kotouče, zahájeny v roce 1941. Plány přístrojů pocházejí od německých expertů Schrievera, Habermohla....

„Stop!“ vylétl jsem ze židle. Franta se s rozkoší pásl na mém překvapení.

„Vidíš, jak to s tebou hnulo! je to tak, Schriever a Habermohl, tvůj Šrajbr s Habrmannem. To je úplně na beton. A dále: Plány přístrojů pocházejí od německých expertů Schrievera, Habermohla, Mietheho a Itala Bellonza. Habermohl a Schriever zvolili široký prstenec, otáčející se kolem pevné kopulovité pilotní kabiny a sestávající z pohyblivých segmentů, které mohly zaujmout vhodnou polohu podle toho, zda přístroj startoval, nebo letěl vodorovně. Miethe vyvinul kotouč podobný disku o průměru 42 metry s představitelnými tryskami. Schriever a Habermohl, kteří pracovali v Praze, startovali dne 14. února 1945 s prvním létajícím talířem a dosáhli ve třech minutách výšky 12 000 metrů a při vodorovném letu rychlosti 2 000 kilometrů v hodině. Chtěli dojít až k rychlosti 4. 000 kilometrů za hodinu.

Rozsáhlé předběžné pokusy a výzkumné práce byly nezbytné, než se mohlo přistoupit

k realizaci. Vzhledem k rychlosti a k mimořádnému tepelnému namáhání bylo nutné nalézt vhodné materiály, které by vzdorovaly žáru. Vývoj stál milióny a před koncem války byl těsně před samým závěrem. Na konci války byly sice dva existující modely zničeny, ale závod ve Vratislavi, kde pracoval Miethé, padl do rukou Sovětů. Ti odvezli všechny materiál i odborný personál na Sibiř, kde práce na létajících talířích úspěšně pokračovala. Schriever unikl včas z Prahy, Habermohl by mohl být v SSSR – není o něm zpráv. Bývalý německý konstruktér Miethé je v USA a vyvíjí, pokud je známo, u A. V. Roe comp. létající talíře pro USA a Kanadu. Americké letectvo dostalo před lety rozkaz nestřílet na létající talíře, což je znamením, že jsou také americké létající talíře, které nesmějí být ohroženy.

A tak dále a tak dále. Pak už je to jenom takové docela obvyklé talířové plácání.

Tak co ty na to, mládenče z pece ohnivé? Ať už jaktěživ nedostanu od našeho starého přidáno, jestli není ten tvůj Šrajbr oním Schrieverem a Habrmann Habermohlem!“

Zhroutil jsem se na židli. Jako by nebylo dost problémů s doживostí krav a s nedostatečným sortimentem umělých hnojiv. Teď ještě létající talíře!

„Já se asi zblázním. Franto!“ „Ale nezblázníš. Proč by ses zbláznil? Na celé té věci je nejzajímavější, že pan Lusar měl nejspíš aspoň v něčem kousíček pravdy. Kupodivu zrovna tam, kde by každý soudný člověk předpokládal, že si pouští fantazii na špacír. Létající talíře v Praze! Jestli ovšem tvůj informátor nečerpal toho Šrajbra a Habrmann z Lusarovy knížky. Pozor na to!“

„To tedy určitě ne,“ ujistil jsem Vobra. „Počkej! Čtrnáctý únor pětáctýřicátého roku, neříká ti to nic?“ Franta chvílku přemýšlel. „Ovšem, toho dne byl přece nálet na Prahu! Vinohrady, Podskalí, Karlovo náměstí, Emauzy. Na mou duši, máš pravdu! Myslíš, že to má nějakou souvislost?“

„To nevím, asi sotva. Ostatně Junkerska tenkrát bombardována nebyla. Letecký svaz, který pustil bomby na Prahu, si ji prý tenkrát spletl s Drážďany.“

„Hm...“ zatvářil se Franta pochybovačně. „Ještě že ne s Benátkami. Poslyš, co to do tebe vlastně vjelo? Proč tě tak najednou zajímá nějaký Schriever a Habermohl? Jestli má pan Lusar náhodou i v tomhle pravdu, budeš je moc těžko shánět.“

„Taky si myslím, Franto,“ řekl jsem upřímně. Ty létající talíře mě úplně vyvedly z míry.